

چکیده آمار تجارت خارجی بخش کشاورزی و صنایع غذایی

در هشت ماهه نخست سال ۱۳۹۷

و مقایسه آن با مدت مشابه سال های قبل

این گزارش که با پردازش و تحلیل اطلاعات بخش کشاورزی و صنایع غذایی داده های آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران تهیه و برای اطلاع رسانی به فعالان اقتصادی و پژوهشگران ارائه می گردد. اطلاعات هشت ماه اول سال جاری با داده های مدت مشابه شش سال گذشته (سالهای ۹۰ الی ۹۶) مقایسه شده است و در آن واردات محصولات اساسی کشاورزی و صنایع غذایی، صادرات محصولات عمده کشاورزی و صنایع غذایی و تراز تجاری هشت ماهه نخست سال ۱۳۹۷ و مدت مشابه سال های قبل نیز قید گردیده است.

❖ صادرات:

در هشت ماهه نخست سال ۱۳۹۷، مقدار صادرات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی ۴۵۸۴ هزار تن و به ارزش ۴۵۷۳ میلیون دلار می باشد که از نظر وزن ۶,۱ درصد و از نظر ارزش ۱۴,۵ درصد کل صادرات کالاهای غیر نفتی کشور را به خود اختصاص داده است. ارزش صادرات هشت ماهه نخست سال ۹۷ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۷,۹ درصد افزایش داشته و در مقایسه با کلیه سال های قبل بالاترین رقم بوده است.

اقلام عمده صادرات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی شامل انواع میوه های درختی به ارزش ۹۸۷ میلیون دلار با سهم ۲۱,۶ درصد، انواع سبزیجات و محصولات جالیزی^۱ به ارزش ۷۷۲ میلیون دلار با سهم ۱۶,۹ درصد، شیر و فرآورده های آن به ارزش ۴۶۳ میلیون دلار با سهم ۱۰,۱ درصد، زعفران ۲۵۲ میلیون دلار با سهم ۵,۵ درصد و ماهی به ارزش ۱۵۵ میلیون دلار با سهم ۳,۴ درصد از کل ارزش صادرات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی بوده است. بیشترین مقصد صادرات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی (از نظر ارزش) به کشور های عراق، افغانستان، امارات متحده عربی، پاکستان، فدراسیون روسیه، هند، ترکیه، ترکمنستان، ویتنام و آلمان صورت گرفته که به ترتیب ۳۹,۶، ۱۲,۸، ۷,۵، ۶,۹، ۳، ۲,۸، ۲,۴، ۲,۳، ۲,۲ و ۲,۱ درصد می باشد که در مجموع ۸۲ درصد

^۱ شامل: سیب زمینی، پیاز و موسیر، گوجه فرنگی، انواع کاهو، کلم و سایر سبزیجات تازه و یا خشک کرده و همچنین هندوانه، خیار و خربزه می باشد.

کل ارزش صادرات بخش کشاورزی کشورمان را بخود اختصاص داده اند (جدول ۱). متوسط قیمت هر تن کالاهای صادراتی بخش کشاورزی ۹۹۸ دلار بوده که در مقایسه با متوسط قیمت هر تن کالاهای صادراتی غیر نفتی کشور (۴۱۸ دلار) ۱۳۹ درصد بیشتر است. متوسط ارزش گمرکی هر دلار محصولات کشاورزی و صنایع غذایی صادراتی در هشت ماهه نخست سال ۹۷، ۴۱۹۶۳ ریال بوده است.

جدول ۱- سهم کشورهای عمده از صادرات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی ایران در هشت ماهه نخست سال

۱۳۹۷

کشور	عراق	افغانستان	امارات متحده عربی	پاکستان	فدراسیون روسیه	هند	ترکیه	ترکمنستان	ویتنام	آلمان
سهم (%)	۳۹,۶	۱۲,۸	۷,۵	۶,۹	۳	۲,۸	۲,۴	۲,۳	۲,۲	۲,۱

❖ واردات:

مقدار واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی در هشت ماهه نخست سال ۹۷، ۱۲۸۱۱ هزار تن با ارزش ۶۸۸۲ میلیون دلار بوده که به ترتیب از نظر وزن ۵۲ درصد و از نظر ارزش ۲۰ درصد کل واردات کشور را شامل می شود. ارزش واردات در این مدت ۴,۵ درصد کمتر از مدت مشابه سال قبل و در مجموع نیز ۹,۴ درصد کمتر از میانگین سال‌های برنامه پنجم توسعه بوده است.

اقلام عمده وارداتی محصولات کشاورزی و صنایع غذایی در هشت ماهه نخست سال ۹۷، شامل ذرت به ارزش ۱۲۹۶ میلیون دلار با سهم ۱۸,۸ درصد، برنج به ارزش ۱۰۰۱ میلیون دلار با سهم ۱۴,۵ درصد، دانه سویا به ارزش ۹۳۲ میلیون دلار با سهم ۱۳,۵ درصد، روغن نباتی به ارزش ۶۳۳ میلیون دلار با سهم ۹,۲ درصد، گوشت قرمز به ارزش ۵۲۵ میلیون دلار با سهم ۷,۶ درصد، کنجاله دانه های روغنی به ارزش ۳۳۷ میلیون دلار با سهم ۴,۹ درصد، جو به ارزش ۳۵۶ میلیون دلار با سهم ۵,۲ درصد و انواع میوه به ارزش ۲۸۶ میلیون دلار با سهم ۴,۲ درصد از کل ارزش واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی بوده که در مجموع حدود ۷۸ درصد ارزش واردات بخش کشاورزی را شامل می شوند. متوسط قیمت هر تن کالاهای وارداتی بخش کشاورزی در هشت ماهه نخست سال جاری، ۵۳۷ دلار می باشد، که در مقایسه با متوسط قیمت هر تن کالاهای وارداتی کل کشور (۱۳۹۸ دلار) حدود ۶۲ درصد کمتر است. متوسط ارزش گمرکی هر دلار محصولات کشاورزی و صنایع غذایی وارداتی ۴۱۴۱۱ ریال بوده است.

کشورهای عمده طرف معامله از نظر ارزش واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی از آنها به ترتیب شامل سوئیس ۱۰۴۱، هند ۹۷۲، امارات متحده عربی ۶۷۷، سنگاپور ۵۳۰، هلند ۴۹۵، انگلستان ۴۸۳، ترکیه ۳۱۴، فدراسیون روسیه ۲۹۶، برزیل ۲۸۹ و پاکستان ۱۸۵ میلیون دلار بوده که سهم هر یک از کشورهای فوق الذکر از کل ارزش واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی به ترتیب ۱۵,۱، ۱۴,۱، ۹,۸، ۷,۷، ۷,۲، ۷، ۴,۶، ۴,۳، ۴,۲ و ۲,۷ درصد بوده که در مجموع حدود ۷۷ درصد کل ارزش واردات کشورمان را به خود اختصاص داده اند (جدول ۲).

جدول ۲- سهم کشورهای عمده از واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی ایران در هشت ماهه نخست سال

۱۳۹۷

کشور	سوئیس	هند	امارات متحده عربی	سنگاپور	هلند
سهم (%)	۱۵,۱	۱۴,۱	۹,۸	۷,۷	۷,۲
کشور	انگلستان	ترکیه	فدراسیون روسیه	برزیل	پاکستان
سهم (%)	۷	۴,۶	۴,۳	۴,۲	۲,۷

❖ تراز تجاری:

تراز تجاری محصولات کشاورزی و صنایع غذایی در هشت ماهه نخست سال ۱۳۹۷، ۲۳۰۹- میلیون دلار بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲۲ درصد بهبود یافته است (ارزش صادرات ۷,۷ درصد افزایش و ارزش واردات ۴,۵ درصد کاهش داشته است) کسری تراز تجاری هشت ماهه نخست سال ۹۷ نسبت به میانگین سالهای برنامه پنجم (۳۳۲۹- میلیون دلار)، ۳۰,۶ درصد بهبود داشته است.

جدول ۳- تراز تجاری محصولات کشاورزی و صنایع غذایی در هشت ماهه نخست سال ۱۳۹۷ و مقایسه آن با مدت مشابه سالهای ۹۰ الی ۹۶

شرح	واحد	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷
مقدار صادرات	هزار تن	۲۲۵۵	۲۷۴۱	۲۶۷۵	۲۳۰۶	۲۲۴۷	۴۰۵۲	۲۸۶۱	۴۵۸۴
مقدار واردات	هزار تن	۸۲۵۱	۱۴۷۴۹	۱۰۱۹۹	۱۴۴۹۹	۱۱۹۵۴	۱۱۳۵۵	۱۲۶۱۹	۱۲۸۱۱
تراز وزنی	هزار تن	-۵۹۹۶	-۱۲۰۰۹	-۷۵۲۴	-۱۱۱۹۳	-۸۷۰۷	-۷۳۰۳	-۸۷۵۸	-۸۲۲۶
ارزش صادرات	میلیون دلار	۳۲۵۸	۳۹۴۱	۳۲۵۹	۴۰۳۴	۳۷۵۴	۴۰۱۸	۴۲۳۹	۴۵۷۳
ارزش واردات	میلیون دلار	۶۴۴۰	۹۲۰۶	۷۹۳۵	۸۳۲۴	۶۰۹۰	۵۸۸۵	۷۲۰۵	۶۸۸۲
تراز تجاری	میلیون دلار	-۳۱۸۳	-۵۲۶۵	-۴۶۷۶	-۱۱۸۵	-۲۳۳۶	-۱۸۶۸	-۲۹۶۶	-۲۳۰۹

❖ نهاده های کشاورزی

• آفت کش ها

در هشت ماه نخست سال ۱۳۹۷، جمعا ۶۹۵۸ تن آفت کش بصورت آماده مصرف و ۶۸۲۱ تن بصورت تکنیکال وارد کشور گردیده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، آفت کش های آماده مصرف ۲۸,۳ درصد کاهش و تکنیکال ها ۸,۳ درصد کاهش نشان میدهد. در مجموع با تبدیل آفت کش های تکنیکال به آماده مصرف (با اعمال ضریب تبدیل ۲,۵) میتوان نتیجه گرفت که در هشت ماهه نخست سال ۹۷ مقدار واردات آفت کش ها نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۵,۱ درصد کاهش دارد و در این رابطه سهم کاهش قارچ کش ها حدود ۳۳ درصد و حشره کش ها ۵,۷ درصد و علف کش ها ۱۳,۱ درصد بوده است.

جمع ارزش آفت کش های وارداتی در هشت ماهه نخست سال ۹۷ حدود ۱۱۴ میلیون دلار می باشد که حدود ۳,۴ درصد کمتر از مدت مشابه سال قبل است.

در هشت ماه نخست سال ۱۳۹۷ مقدار ۱۶۲۵ تن آفت کش آماده مصرف و ۵۳۳ تن آفت کش تکنیکال جمعا با ارزش ۵۴۳۴ هزار دلار صادر گردیده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل به ترتیب ۴۲,۷ و ۱۲,۲ و ۱۳,۳ درصد افزایش دارد.

• کود ها

کل واردات کود ها در هشت ماه نخست سال ۱۳۹۷، ۲۶۲ هزار تن با ارزش ۱۳۸ میلیون دلار بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل از نظر وزنی ۱۴,۷ درصد و از نظر ارزش ۵,۵ درصد کاهش نشان می دهد. در بین انواع کود های وارداتی به ترتیب کودهای میکرو ۵۷ درصد، کودهای ازته حدود ۳۷ درصد و فسفره ۴۱,۵ درصد از نظر مقدار نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش داشته اند؛ لیکن کود های پتاسه و NPK به ترتیب با افزایش ۲۱ درصدی و ۰,۶ درصدی مواجه بوده اند.

در هشت ماهه نخست سال ۱۳۹۷ مقدار ۲۷۹۹ هزار تن کود با ارزش ۷۲۹ میلیون دلار صادر گردیده که نسبت به مدت مشابه سال قبل به ترتیب ۳۱,۲ و ۵۹,۵ درصد افزایش داشته است. ضمنا ۹۸ درصد کودهای صادراتی کود اوره بوده است.

• بذر

در مجموع کل واردات بذر و سایر اندام های تکثیر شونده گیاهی در هشت ماه نخست سال ۱۳۹۷، ۵۷۳۴ تن با ارزش حدود ۸۱ میلیون دلار بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل از نظر وزنی ۵۷ درصد و از نظر ارزش ۲۵ درصد کاهش نشان میدهد از بین بذور مهم مقدار واردات بذر سبزیجات با کاهش ۷۱ درصدی و بذر ذرت با

کاهش ۳۷ درصدی روبرو بوده است. لیکن بذر چغندر قند و بذر سیب زمینی به ترتیب ۱,۸ درصد و ۳۵,۴ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش داشته اند.

در هشت ماهه نخست سال ۱۳۹۷ جمعاً مقدار ۴۴۹۴ تن بذر و سایر اندامهای تکثیر شونده گیاهی با ارزش ۱۶۱۹۴ هزار دلار صادر گردیده که بخش اعظم آن مربوط به سایر اندامهای تکثیر شونده می باشد. این میزان در مقایسه با مدت مشابه سال قبل از نظر مقدار ۳,۶ درصد کاهش و از نظر ارزش حدود ۷۶ درصد افزایش نشان میدهد.

❖ میزان بارندگی:

طی دو ماه گذشته از سال آبی ۱۳۹۷-۹۸ میزان بارندگی ۴۹,۳ میلیمتر بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۲۳۵,۴ درصد افزایش و در مقایسه با بلند مدت (۵۰ ساله) نیز ۷۴,۲ درصد افزایش داشته است.

گردآورندگان:

عبدالرحیم خسروی - روجا کیان پور